

کاروان نمایش انجمن یوزپلنگ ایرانی در باغ وحش تهران (ارم سبز) (گزارش تصویری)

تاریخ: ۹۱/۱۱/۲۷

عکاس: مرتضی پورمیرزایی

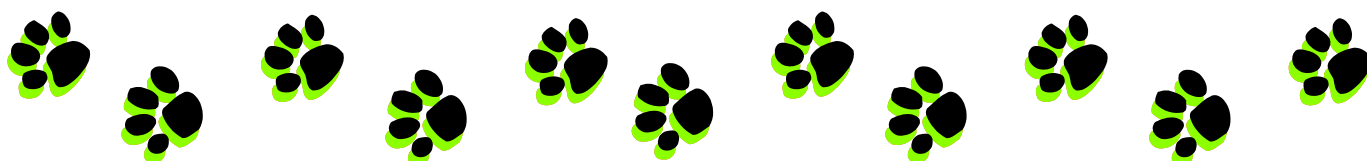
زمستان ۱۳۹۱

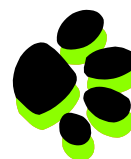

به نام آفریننده زیبایی‌ها

فهرست

صفحه	عنوان
۴	۱. مقدمه
۵	۱-۱. یوزپلنگ آسیایی، دونده دشت‌های ایران
۹	۲-۱. پلنگ ایرانی، شکوه کوهستان‌های ایران
۱۲	۳-۱. اجرای نمایش درباره یوزپلنگ آسیایی و پلنگ ایرانی؛ چرا؟
۱۳	۴-۱. اجرا در باغ وحش تهران (ارم سبز)؛ چرا؟
۱۴	۲. چگونگی اجراها
۱۵	۱-۲. مشخصات اجراها
۱۶	۲-۲. روند اجرای کار
۲۰	۳-۲. همکاران اجرایی
۲۱	۳. گزارش تصویری از اجرای برنامه
۳۷	۴. پیوست‌ها
۳۸	۱-۴. بازتاب‌های رسانه‌ای
۳۹	۲-۴. با تشکر از ...

بخش اول.

مقدمه

۱-۱. یوزپلنگ آسیایی؛ دونده دشتهای ایران

یوزپلنگ منحصر به فردترین عضو خانواده گربه‌سانان است و تمامی ویژگی‌های ساختاری آن طوری تکامل یافته که از آن یک دونده عالی ساخته است: سری کوچک، دست و پای بلند و کشیده، کمری باریک، دمی بلند و کلفت، پنجه‌هایی آزاد و بالشتک‌های سخت کف دست‌ها و پاها. یوزپلنگ آسیایی که روزی در بسیاری از کشورهای قاره آسیا زندگی می‌کرده است امروزه تنها در بیابان‌ها و تپه ماهورهای فلات مرکزی ایران یافت می‌شود.

واژه یوزپلنگ ترکیبی از دو واژه یوز و پلنگ است. یوز در فارسی، بن مضارع یوزیدن است و فعل یوزیدن به معنای «جستن، جهیدن، جستجو و طلب کردن» است و یوز را به جهت «جستجوی شکار» به این نام می‌خوانند. به عبارت دیگر یوز یعنی جوینده، طلب کننده و شکار کننده. از آنجا که از سگ‌های شکاری هم برای دنبال کردن و گرفتن شکار استفاده می‌شده، به آن‌ها هم یوز گفته می‌شده است. باتوجه به تعاریف فوق، بدیهی است که یوزپلنگ به معنای پلنگی است که به دنبال شکار می‌گردد. در اشعار و متون قدیمی ایرانی، این جانور با نام یوز شناخته می‌شده و کمتر به آن یوزپلنگ گفته می‌شده است.

مکان: پناهگاه حیات وحش میاندشت

عکاس: فریدرز حیدری

یوزپلنگ شباهت‌های زیادی به خانواده گربه‌سانان و همچنین سگ‌سانان دارد، به عبارت دیگر یوزپلنگ هر یک از ویژگی‌های ظاهری خود را از یکی از این دو خانواده بزرگ گوشتخواران گرفته است. به همین خاطر در میان عامه رایج است که می‌گویند یوزپلنگ نه یک سگ است و نه یک گربه، بلکه سگی است با سر گربه. پوشش بدن و دندان‌هایش به گربه‌ها شباهت دارد و همچنین دارای سری گرد، کوچک و گربه مانند است، ولی در عین حال، پنجه‌هایش همچون سگ‌ها آزاد و بدون محافظ هستند و در غلاف پوستی پنهان نمی‌شوند و به علاوه حرکت پیستون مانند پاهایش در حین دویدن، مانند سگ‌های تازی

است. یوزپلنگ از لحاظ ظاهری بسیار شبیه تازی‌های شکاری تندرو است. در واقع، تا مدت‌ها یوزپلنگ را یک سگ-گره می‌دانستند و اعتقاد بر این بود که یوزپلنگ نقطه تلاقی دو خانواده سگ‌سانان و گربه‌سانان است. ولی شکی نیست که یوزپلنگ یک گربه است، گربه‌ای که در روند تکاملی خود برای داشتن چنین سرعت شگفت‌انگیزی تخصص یافته است.

حدود ۲۰۰۰ سال پیش پراکندگی یوزپلنگ بسیار گسترده بوده و شامل مناطق وسیعی از آفریقا (یوزپلنگ آفریقایی) و آسیا (یوزپلنگ آسیایی) می‌شده است. در آسیا، اکثر زیستگاه‌های دشتی و استپی در جنوب غربی این قاره از هندوستان، پاکستان، افغانستان، ایران، ترکمنستان، ازبکستان، قرقیزستان و قفقاز تا عراق، سوریه، اردن، فلسطین و شبه جزیره عربستان محدوده قلمرو این جانور به شمار می‌رفت. اما آشنایی انسان و یوزپلنگ سرآغاز نزدیک شدن این جانور به پرتگاه انقراض بود.

تصویر یوزپلنگ آسیایی ماده و سه توله‌اش در پناهگاه حیات وحش میاندشت (گرفته شده توسط دوربین تله‌ای) - ۱۳۹۱
(عکس از انجمن یوزپلنگ ایرانی / پروژه حفاظت از یوزپلنگ آسیایی / اداره کل محیط زیست خراسان شمالی / موسسه پنترا)

انسان از چند هزار سال پیش قابلیت‌های بالای یوز را شناخت و آن را برای شکار با خود همراه ساخت. تربیت یوز و یوزداری رفته رفته به امری متداول در دربار شاهان و سلاطین به خصوص در آسیا تبدیل شد. مارکوپولو در سفرنامه خود از ۱۰۰۰ قلاده یوزپلنگ نام می‌برد که کوبلای خان، پادشاه مغول برای شکار در کاخ تابستانی خود نگهداری می‌کرده است. البته خاور دور هیچ‌گاه قلمرو یوزپلنگ‌های امروزی نبوده‌اند و تمامی این تعداد یوز از غرب آسیا نظیر هندوستان، ایران و کشورهای همجوار گرفته شده و به آن‌جا برده شده بودند. اکبر، سلطان مغول هندوستان در قرن شانزدهم میلادی نیز علاقه وافری به نگهداری یوز در دستگاه خود داشته و وزیرش نوشته که او تنها در یک زمان بیش از ۱۰۰۰ قلاده یوز نگاه می‌داشته است. شاهان متعددی در سایر کشورهای آسیایی نیز از این علاقه بی‌نصیب نبودند. اشراف اروپایی نیز رفته رفته به خیل علاقمندان به شکار با این جانور پیوستند و حتی در برخی کشورهای اروپایی از این جانور برای شکار گوزن در بیشه زارها استفاده

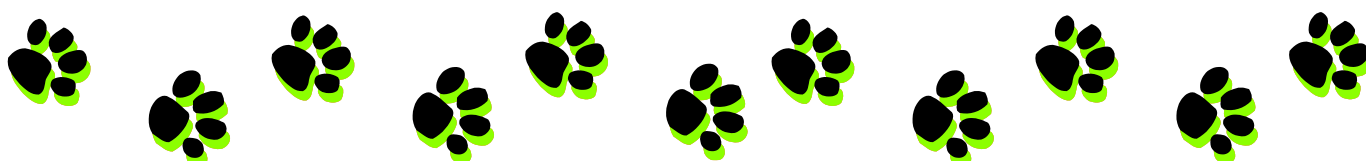
می کردند، طعمه ای که هیچگاه یک یوزپلنگ وحشی در طول عمر خود با آن مواجه نمی شود. تربیت و نگاهداری یوز در ابتدا چندان جنبه اشرافی نداشت و حتی بادیه نشینان نیز تعداد محدودی یوز همراه خود داشتند تا بتوانند با کمک آن شکار کنند، ولی این اقدام آن ها تاثیر چندانی بر جمعیت یوزپلنگ نداشت. مجموعه های عظیمی که شاهان و سلاطین از این جانور برای خود فراهم آوردند باعث کاهش چشمگیر جمعیت این جانور در بیشتر نقاط پراکندگی آن بخصوص در آسیا شد. تا اواسط قرن بیستم که برای نخستین بار یوز در اسارت تولیدمثل کرد، هیچ گزارشی مبنی بر زادآوری این جانور در مجموعه های یوزپلنگ در اسارت وجود ندارد؛ به جز تنها یک مورد در طول ۵۰۰۰ سال همراهی یوز با انسان که یکی از یوزهای اکبر مغول پادشاه هندوستان که سه توله به دنیا آورد. به این خاطر برای غنی کردن این مجموعه ها چاره ای غیر از آنکه یوزها از طبیعت زنده گیری شوند نبود و این اقدام باعث شد که تعداد آن ها در طبیعت کاهش چشمگیری یابد.

با رشد روز افزون جمعیت انسان، زمین های بیشتری به کشاورزی اختصاص داده شد، دام های بیشتری مراتع را اشغال کردند و انسان برای تامین منابع غذایی خود و یا تفریح طعمه های مورد علاقه یوز را شکار نمود. خود جانور نیز از تهدیدی که برخی از هم خانواده های آن مانند ببر و پلنگ را در معرض خطر قرار داده مصون نماند و تعدادی زیادی از آن ها بخاطر پوست زیبایشان شکار شدند؛ تا از پوست هر ۶ یوز یک پالتوی پوست زنانه دوخته شود. البته پوست یوز به هیچ وجه برای دوختن پالتو مناسب نیست و کیفیت چندانی ندارد. امروزه نسل یوزپلنگ آسیایی در ایران را عوامل متعددی تهدید می کند. عواملی مانند تخریب زیستگاه این حیوان توسط انسان ها با جاده سازی، چرای بی رویه و معدن کاوی و همچنین شکار بی رویه غذاهای یوزپلنگ و خودش.

مجموعه عوامل فوق باعث شد که جمعیت یوز در سرتاسر مناطق محل زیستش به شدت کاهش یافته و در برخی مناطق کاملاً منقرض شود. بدین ترتیب یوزپلنگی که زمانی در سرتاسر قاره آسیا پراکنده بود؛ امروزه تنها در ایران و آن هم در استانهای محدودی با جمعیت بسیار اندک باقی مانده است. طبق آخرین برآوردهای صورت گرفته در زیستگاههای این جانور در ایران، جمعیت این گونه منحصر به فرد تنها ۴۰ تا ۷۰ قلاده تخمین زده شده است. پس بیراه نیست که یوزپلنگ را پس از انقراض شیر ایرانی و ببر مازندران در ایران، سومین گربه سان بزرگ ایران بدانیم که فاصله چندانی با لبه پرتگاه انقراض ندارد.

۱-۲. پلنگ ایرانی؛ شکوه کوهستان‌های ایران

پلنگ یکی از ۳۷ گونه گربه‌سانان دنیا محسوب می‌شود. اعضای این خانواده در تمام نقاط جهان به جز استرالیا، قطب شمال و قطب جنوب زندگی می‌کنند. در گذشته در ایران ۱۰ گونه گربه زندگی می‌کرد که با انقراض شیر ایرانی و ببر خزر، امروزه پلنگ بزرگ جثه‌ترین گربه‌سان کشور محسوب می‌شود. پلنگ‌ها را یکی از زیرک‌ترین و قدرتمندترین گربه‌ها می‌دانند.

از آنجا که پلنگ ترکیبی از سرعت، چابکی، انعطاف و قدرت است می‌تواند در مناطق مختلف با طعمه‌های مختلف زندگی کند و خود را با شرایط وفق دهد. هر کجا که آب و طعمه‌های مطلوبش در سرزمین محل زندگیش یافت شود، این جانور هم در آن مکان یافت می‌شود. به همین دلیل این حیوان در بسیاری از مناطق دنیا یافت می‌شود. از علفزارهای گرم و باز آفریقا گرفته تا جنگل‌های مرطوب و حاره‌ای هند و آفریقا، کوهستان‌های سرد و صخره‌ای خاورمیانه و جنگل‌های سرد خاور دور و روسیه. این جانور گسترده‌ترین پراکندگی را در بین تمام گربه‌سانان بزرگ جهان دارد.

تصویر تعدادی از زیرگونه‌های پلنگ (پایین‌ترین تصویر مربوط به پلنگ ایرانی است)
(اقتباس از کتاب پستانداران دنیا ۲۰۰۹)

پلنگ ایرانی در حال حاضر یکی از نادرترین گوشتخواران کشور به شمار می‌رود که در زمانی نه چندان دور در اکثر زیستگاه‌های جنگلی و کوهستانی کشور پراکنش داشت. در مجموع، این گونه در حال از دست دادن زیستگاه خود در اکثر بخش‌های گستره زیستی خود بوده که به صورت اجتناب ناپذیری منجر به ایجاد از هم گسیختگی آن به جمعیت‌های کوچک و از لحاظ ژنتیکی جدا از هم شده است. در عین حال، امروزه گستره زیستی پلنگ بخش‌های زیادی از ایران را در بر گرفته و برآورد می‌شود که حدود ۵۵٪ آن‌ها در داخل مناطق حفاظت شده زیست می‌کنند. زیستگاه پلنگ در ایران عمدتاً با دو رشته کوه اصلی ایران یعنی البرز و زاگرس که هم مرز با کویرهای کشور واقع شده همپوشی داشته و در هر جا که طعمه مناسب از قبیل گراز، کل و بز و قوچ و میش وجود دارد، یافت می‌شود. محدوده پراکنش پلنگ در ایران حدوداً ۸۸۵۳۰۰ کیلومتر مربع است، به عبارت دیگر ۵۰٪ کل وسعت کشور را در بر می‌گیرد.

رژیم غذایی پلنگ‌ها عمدتاً از پستانداران کوچک تا متوسط جثه تشکیل یافته است (۵ تا ۴۵ کیلوگرم)، ولی توانایی آن‌ها برای شکار جانوران بسیار کوچک جثه به آن‌ها اجازه می‌دهد که در جاهایی که طعمه‌های بزرگ جثه سال‌هاست که از بین رفته‌اند

نیز بتوانند بقای خود را حفظ نمایند. پلنگ‌ها از گستره وسیعی از طعمه‌ها با اندازه‌های متفاوت شکار می‌کنند و نسبت به سایر گربه‌سانان، رژیم غذایی متنوع‌تری دارند. در رژیم غذایی پلنگ‌ها در جنوب صحرای بزرگ آفریقا، حداقل ۹۲ نوع طعمه مختلف ثبت شده است به‌طور کلی رژیم غذایی پلنگ در هر منطقه نشان دهنده فهرست طعمه‌های قابل دسترس در آن منطقه است. پلنگ‌ها اگر بتوانند از پرندگان هم تغذیه می‌کنند، پرندگانی مانند کبوتر، کبک، مرغ شاخدار، قرقاول، کرکس و حتی شترمرغ. خزندگان، دوزیستان، بی‌مهرگان و حتی مواد گیاهی نیز از نظر پلنگ دور نمی‌ماند. در ایالت گوجارات هندوستان، مشاهده شده که پلنگ‌ها تعداد زیادی هندوانه خورده‌اند. در مناطقی که پلنگ‌ها در نزدیکی سکونتگاه‌های انسانی زیست می‌کنند، رژیم غذایی‌شان غالباً شامل سگ، گربه و دام اهلی مانند گوسفند، بز، گوساله و خوک می‌شود.

مکان: باغ وحش کلن

پلنگ ایرانی

عکاس: Alex Sliwa

در سال ۲۰۰۵ برآورد شد که کمتر از ۱۳۰۰ قلاهد پلنگ در غرب آسیا در محدوده ای که قفقاز، ترکمنستان، جنوب روسیه، پاکستان، افغانستان و ایران را در برمی گیرد، زیست می نماید. نکته قابل توجه آنست که حداقل ۶۰ تا ۷۰ درصد این جمعیت، در داخل مرزهای ایران هستند. ایران بدون شک آخرین قلمروس زیست برای پلنگ ایرانی در غرب آسیا به شمار می‌رود و شاید به جرات بتوان گفت که اکثر مناطق کوهستانی و جنگلی کشور زیستگاه پلنگ بوده و تقریباً تمامی استانهای کشور در حوزه پراکنش این جانور قرار دارند.

مشاهده پلنگ در طبیعت خیلی به ندرت رخ می دهد. این جانور مرموز و مخفی کار اجازه مشاهده شدن را به کمتر کسی می‌دهد. بارها مشاهده شده که پلنگ به فاصله چند لحظه زودتر متوجه حضور انسان شده و آنجا را ترک کرده است. رفتار پلنگ در مواجهه با انسان بی‌مثال است. در حالیکه تقریباً تمامی جانوران به محض برخورد با انسان، فرار می‌کنند، پلنگ وقار و

آرامش خود را کاملاً حفظ می‌کند. بدون آنکه نشانی از اضطراب در خود نشان دهد، خیلی آرام به سمت نزدیکترین پناه که معمولاً خط الرأس کوه است می‌رود. ولی وقتی پشت کوه رسید و از دید انسان دور شد، به سرعت فرار می‌نماید. شاید غرور این جانور پرابهت اجازه نمی‌دهد به انسان که مهمترین دشمن اوست، پشت کرده و با فرار از خود ضعف نشان دهد.

شکار غیر مجاز پلنگ و طعمه‌هایش عمده‌ترین عامل تهدید بقای پلنگ در ایران به شمار می‌رود. همین امر باعث می‌شود پلنگ‌ها برای تأمین غذای خود چاره‌ای جز نزدیکی به روستاها و آغل‌ها نداشته باشند. در این حال، مردم روستایی نیز خسارت وارد شده به دلیل حمله به گاو و گوسفند خود را برنرفته و در برخی موارد با مسموم نمودن لاشه و قرار دادن در مسیر پلنگ، اقدام به از بین بردن این گربه‌سان ارزشمند می‌کنند؛ در صورتیکه پلنگی که عادت به شکار دام اهلی آنها نموده، در قالب گشت دوره ای در قلمرو خود ممکن است آن منطقه را ترک کرده باشد و پلنگ‌های دیگری که به این منطقه می‌آیند با خوردن این لاشه از پا در می‌آیند. در این حالت، مشکل آن‌ها حل نشده و پلنگ‌های دیگری نیز از پا در آمده‌اند.

تخریب زیستگاه‌ها و ناامنی در آن‌ها نیز باعث ترک آن منطقه توسط پلنگ می‌شود. در سال‌های اخیر نیز گسترش بی رویه شبکه جاده‌های کشور به بلایی برای جان پلنگ‌های ایران بدل شده است و تنها در ۲ سال گذشته، حداقل ۵ پلنگ به دلیل برخورد با خودروهای عبوری کشته شده‌اند. همه این عوامل باعث شده که جمعیت پلنگ ایرانی روز به روز کاهش یابد، به‌طوری‌که در بسیاری از مناطق دچار کاهش چشمگیر شده است و همین موضوع باعث نگرانی کارشناسان و علاقمندان شده است. عدم وجود طعمه‌های طبیعی در زیستگاه‌های طبیعی پلنگ‌ها باعث شده پلنگ‌ها به نزدیکی روستاها و آغل‌ها بیایند تا بتوانند با شکار گاو، گوسفند، بز و حتی سگ شکم خود را سیر کنند و این مسئله روز به روز بر تعارض میان این گربه‌سان و روستاییان می‌افزاید.

امروزه پلنگ ایرانی در کنار یوزپلنگ آسیایی شناخته شده‌ترین گربه سانان و حتی پستانداران کشور به شمار می‌روند. باید توجه داشت که پلنگ ایرانی نیز مانند یوزپلنگ آسیایی که سال‌هاست مورد توجه جدی مجامع ملی و بین‌المللی است، نیازمند حفاظت مؤثرتر است تا در آینده‌ای نه چندان دور به سرنوشت یوزپلنگ آسیایی دچار نشود.

تصویر پلنگ ایرانی بالغ در پارک ملی کویر (گرفته شده توسط دوربین تله‌ای) - پاییز ۱۳۸۸
(عکس از پروژه حفاظت از یوزپلنگ آسیایی/انجمن یوزپلنگ ایرانی/انجمن طرح سرزمین)

۱-۳. اجرای نمایش درباره یوزپلنگ آسیایی و پلنگ ایرانی؛ چرا؟

امروزه یوزپلنگ آسیایی و پلنگ ایرانی از شاخص‌ترین گربه‌سانان و به جرات می‌توان گفت پستانداران ایران هستند. متأسفانه بقای این دو گونه ارزشمند بر اثر عوامل مختلفی مانند تخریب زیستگاه، شکار طعمه و خود این جانوران در معرض تهدید قرار گرفته است. همچنین به دلیل افزایش تعداد و گستره سکونت‌گاه‌های انسانی روز به روز بر تعارض میان انسان و این جانوران افزوده می‌شود. تعارضی که اغلب به حذف این جانوران از زیستگاهشان منجر می‌شود. آیا این تعارضات ناگزیر هستند و چاره‌ای برای رفع و یا کاهش آنان نمی‌توان اندیشید؟ پاسخ به این پرسش مثبت است. برخی از این تعارضات ریشه در باورهای نادرست نسبت به رفتار و ویژگی‌های زیستی این جانوران دارد که این مشکل را می‌توان با انجام فعالیت‌های آموزشی بهبود بخشید.

امروزه جامعه جهانی، تنویر افکار و آموزش را جزء پایدارترین و کارآمدترین روش‌های حفاظت از منابع طبیعی می‌داند. چرا که حفاظت از محیط زیست یک کشور بدون حضور و همراهی شهروندان آن ناممکن است. حیات وحش میراث طبیعی ماست و حفاظت از آن نه تنها نیاز به حفاظت فیزیکی بلکه نیازمند فرهنگ‌سازی به روش‌های مختلف است.

بر پایه همین مسئله انجمن یوزپلنگ ایرانی علاوه بر انجام پژوهش‌های میدانی در رابطه با این دو گونه ارزشمند، بخشی مهمی از فعالیت‌های خود را بر روی امور آموزشی و اطلاع‌رسانی متمرکز کرده است، زیرا معتقد است:

«ما چیزی را حفاظت می‌کنیم که دوست داشته باشیم،

ما چیزی را دوست داریم که بشناسیم،

ما چیزی را می‌شناسیم که به ما آموزش داده شده باشد.»

در طی سالیان گذشته، روش‌های آموزشی به سمت روش‌های خلاقانه و غیرمستقیم رفته‌اند و در بسیاری از موارد هنر و آموزش به یکدیگر دست یاری داده‌اند تا فعالیت‌های آموزشی نتایج موفقیت‌آمیزتری داشته باشند. در نتیجه امروزه، متخصصین امر، آموزش‌هایی که از طریق موسیقی، نمایش و فیلم داده می‌شود را جزء عمیق‌ترین و موثرترین روش‌های آموزشی می‌دانند. به همین خاطر از سال ۱۳۸۹، کاروان نمایش انجمن یوزپلنگ ایرانی با ترانه «رفیق شما یوزپلنگ» و نمایش «دردسرهای یوزپلنگی» آغاز به کار کرد. پس از اجراهای موفق این نمایش در تهران و روستاها و شهرهای اطراف مناطق حفاظت شده زیستگاه یوزپلنگ آسیایی، به سراغ دومین گربه‌سان شاخص ایران، پلنگ ایرانی رفت و ترانه «پلنگ ایرانی» و نمایش «پلنگ سرگردان» را در سال ۱۳۹۰ تولید کرد.

همچنین کاروان نمایش انجمن سعی می‌کند در کنار اجرای نمایش با پخش فیلم، اجرای مسابقه، انجام بازی، توزیع بروشورها و پوسترهای آموزشی و انجام گفتگوهای گروهی به غنای آموزشی کمک نماید. فضای آموزشی و در عین حال صمیمانه ایجاد شده طی این برنامه‌ها موجب می‌شود تا افراد علاقمند فرصتی برای فعالیت موثر در این حوزه بیابند و همچنین افراد جدیدی به مسئله حفاظت از این دو گربه‌سان ارزشمند ایران و در نهایت حفاظت از محیط‌زیست کشورمان، علاقمند شوند.

۴-۱. اجرا در باغ وحش تهران (ارم سبز)؛ چرا؟

کاروان نمایش انجمن یوزپلنگ ایرانی در ادامه اجراهای خود در روستاها و شهرهای مختلف ایران، پیشنهاد داد تا زمستان را در باغ وحش تهران (ارم سبز) بگذرانند و خوشبختانه مدیریت مجموعه ارم سبز با این پیشنهاد موافقت نمود. باغ وحش تهران مجموعه ارزشمندی از گربه‌سانان را در خود جای داده است و یکی از منحصر به فردترین آنان پلنگ ایرانی این مجموعه است. اجرای نمایش و فعالیت‌های آموزشی در کنار قفس‌های گربه‌سانان فرصتی بود تا بازدیدکنندگان در کنار مشاهده این مخلوقات زیبا، با ویژگی‌های زیستی، زندگی، نیازها و خطراتی که نسل آنان را تهدید می‌کند، آشنا شوند.

مکان: باغ وحش کلن

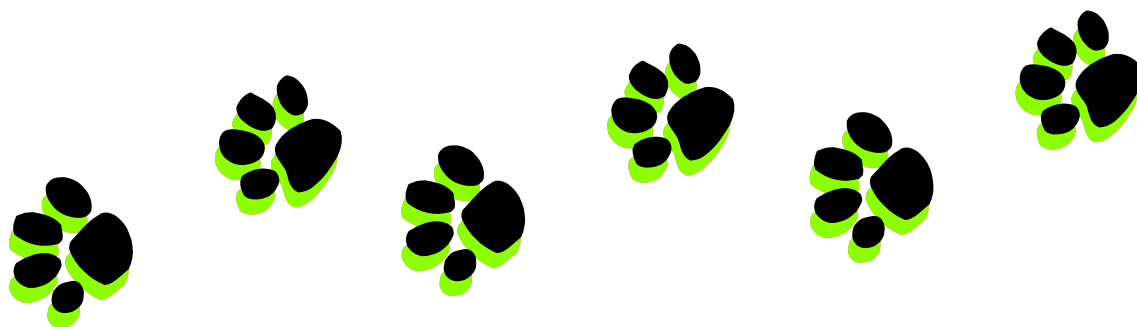
پلنگ ایرانی ماده و تولدش

عکاس: Alex Sliwa

از دهه ۷۰ تاکنون، دیگر باغ وحش‌ها محلی برای نگهداری و نمایش حیوانات نیستند، بلکه بهانه‌ای برای پیوند دوباره انسان با طبیعت و آموزش هستند. متأسفانه باغ وحش‌های کشور ما ایران با استانداردهای جهانی فاصله زیادی دارند. باغ وحش تهران طی چندین ماه گذشته با انجام تغییراتی در ساختار قفس‌ها و نگهداری حیوانات به سمت اصلاح وضع موجود و نزدیک شدن به استانداردهای جهانی حرکت کرده است. توجه به مسایل و برنامه‌های آموزشی نیز یکی دیگر از حوزه‌های مهم در مسیر مذکور است. انجمن یوزپلنگ ایرانی امیدوار است، با حضور کاروان نمایش در باغ وحش تهران و اجرای فعالیت‌های آموزشی، علاوه بر حرکت در مسیر اهداف خود، به باغ وحش تهران، به عنوان بزرگترین باغ وحش ایران کمک نماید تا قدمی دیگر در مسیر بهبود وضعیت خود و نزدیک شدن به استانداردهای جهانی بردارد.

بخش دوم.

چگونگی اجراها

۱-۲. مشخصات اجراها

کاروان نمایش طی دو ماه دی و بهمن ۱۳۹۱، هفت روز کاری و به مدت ۳۵ ساعت در باغ وحش تهران حضور داشت و در مجموع ۲۳ نمایش اجرا نمود. همچنین در کنار اجرای نمایش با اجرای بازی‌های آموزشی پازل «مینیاتور گربه‌سانان»، کارت حافظه «گربه‌سانان ایران» و «یوز و پله»، بیش از ۲۵۰۰ نفر از مخاطبان باغ وحش را در رابطه با یوزپلنگ آسیایی و پلنگ ایرانی تحت آموزش قرار داد.

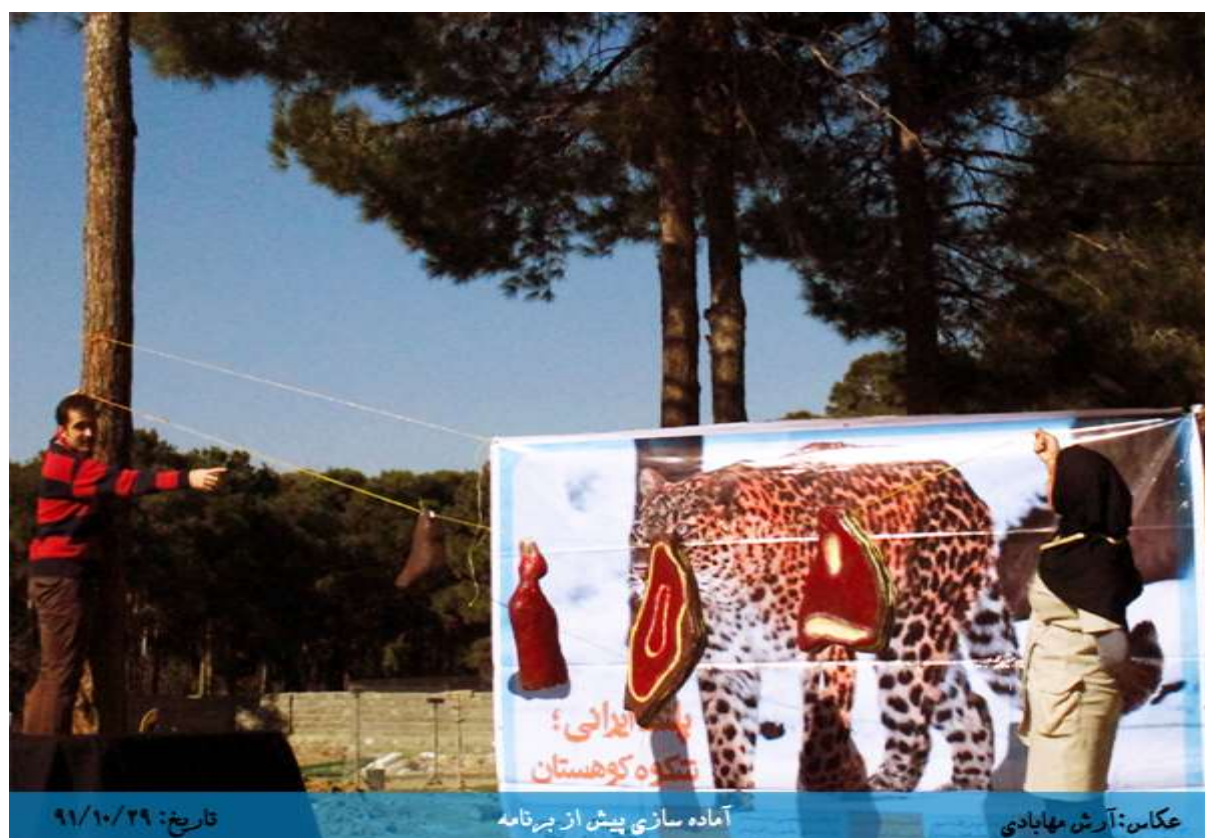
جزئیات اجراها به شرح زیر است:

تاریخ اجرا	روز اجرا	ساعت اجرا	نمایش اجرا شده	تعداد اجرا	تعداد نیروی اجرایی	تعداد مخاطبان
۹۱/۱۰/۱۰	یکشنبه	۱۰:۰۰-۱۴:۰۰	دردسره‌های یوزپلنگی	۱	۴	۷۰
۹۱/۱۰/۱۵	جمعه	۱۰:۰۰-۱۵:۰۰	پلنگ سرگردان	۳	۶	۴۰۰
۹۱/۱۰/۲۸	پنجشنبه	۱۱:۰۰-۱۶:۰۰	پلنگ سرگردان	۲	۷	۳۰۰
۹۱/۱۰/۲۹	جمعه	۱۱:۰۰-۱۶:۰۰	پلنگ سرگردان	۴	۷	۵۰۰
۹۱/۱۱/۶	جمعه	۱۱:۰۰-۱۶:۰۰	پلنگ سرگردان	۴	۷	۵۰۰
۹۱/۱۱/۲۰	جمعه	۱۱:۰۰-۱۶:۰۰	دردسره‌های یوزپلنگی	۴	۱۰	۵۰۰
۹۱/۱۱/۲۷	جمعه	۱۱:۰۰-۱۷:۰۰	پلنگ سرگردان	۵	۷	۵۰۰

۲-۲. روند اجرای کار

پس از انجام هماهنگی‌های لازم با مدیریت مجموعه ارم سبز و باغ وحش تهران (ارم سبز) طی جلسات و بازدیدهایی از باغ وحش، محوطه مجاور قفس‌های گریه‌سانان جهت اجرای برنامه در نظر گرفته شد. در ابتدا روزهای اجرای برنامه بدین شکل برنامه ریزی شد که کاروان نمایش یک روز وسط هفته و روزهای پنج‌شنبه و جمعه را در باغ وحش حضور داشته باشد. اما پس از چند اجرا متوجه شدیم که تنها در روز جمعه تعداد و میزان حضور بازدیدکنندگان مناسب با نیازهای اجرای چنین برنامه‌ای است، در نتیجه روزهای اجرا تنها به روزهای جمعه محدود شد. در طول زمستان چندین جمعه به دلیل تقارن با ایام سوگواری از جدول برنامه‌ها و اجراهای دو هفته اول ماه اسفند نیز به دلیل مصدوم شدن بازیگر گروه نمایش حذف شدند. با توجه به این شرایط، در مجموع کاروان نمایش در طول زمستان سال ۱۳۹۱، ۷ روز کاری را در باغ وحش به اجرای برنامه پرداخت.

در آغاز برنامه، ابتدا وسایل و ابزارهای مورد نیاز اجراها و بازی‌های آموزشی با همکاری اعضای تیم و همکاران باغ وحش آماده و نصب می‌شد که عکس‌هایی از این فعالیت‌ها را در ادامه مشاهده می‌نمایید:

تاریخ: ۹۱/۱۰/۲۹

آماده سازی پیش از برنامه

عکاس: آرژان مهابادی

تاریخ: ۹۱/۱۱/۶

آماده سازی پیش از برنامه

عکاس: اصغر بیات

در مدت حضور در باغ وحش، به طور تقریبی هر ۱ ساعت یک بار نمایش برای مخاطبان اجرا شده و در فاصله بین دو اجرا با دعوت مخاطبان کودک و بزرگسال به انجام بازی‌های آموزشی، مفاهیم آموزش داده شده در نمایش مرور شده و یا مفاهیم بیشتری به آنان آموزش داده می‌شد. همچنین اطلاع رسانی اجراها توسط رادیوی سراسری باغ وحش و سیستم صوتی کاروان نمایش انجام می‌گرفت.

شیوه اجرای برنامه و فضای شکل گرفته موجب می‌شد تا مخاطبان علاقمند به اعضای تیم اجرایی مراجعه نموده و جهت انجام فعالیت‌های آموزشی و حفاظتی در شهرها و روستاهای محل زندگی خود راهنمایی و همکاری درخواست کنند. این بخش یکی از اهداف مهم اجرای چنین برنامه‌هایی در مناطق مختلف ایران است. با پیگیری و همراهی با این افراد علاقمند است که می‌توان به گسترش حفاظت از گونه‌های ارزشمند حیات وحش ایران امیدوار بود.

علاوه بر افراد فوق، برخی افراد نیز جهت پرسیدن پرسش و دریافت اطلاعات بیشتر با تیم اجرایی وارد گفتگو می‌شدند و یا سؤالاتی در خصوص باغ وحش مطرح می‌کردند که سعی میشد به آن‌ها پاسخ داده شده و یا به افراد ذیصلاح ارجاع داده شوند. همچنین برخی خبرنگاران نیز جهت بازتاب خبری این برنامه‌ها اعلام علاقمندی نمودند و اطلاعات لازم را از اعضای تیم اجرایی دریافت نمودند. تصاویر مربوط به این بخش را نیز در ادامه مشاهده می‌نمایید.

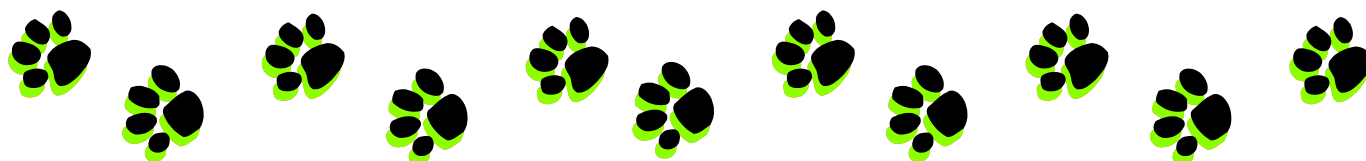

۲-۳. همکاران اجرایی

اجرای این برنامه ممکن نبود مگر با همکاری مدیران مجموعه ارم سبز و باغ وحش و همکاران اداری و بخش گربه‌سانان باغ‌وحش که در طول این مدت صمیمانه و بی‌دریغ با کاروان نمایش انجمن یوزپلنگ ایرانی همراهی نمودند. طی اجرای این برنامه، ۲۲ نفر از اعضای انجمن یوزپلنگ ایرانی، در مجموع ۱۷۰۰ نفر/ ساعت فعالیت نمودند. این افراد به عنوان بازیگر، آموزشگر، مستندساز و هماهنگ کننده انجام چنین فعالیتی را ممکن ساختند. همچنین جناب آقای گلریز با همراهی صمیمانه خود، انجمن را در اجرا و ادامه چنین برنامه‌هایی دلگرم نمودند.

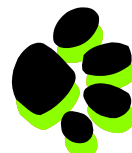
نام و سمت همکاران کاروان نمایش انجمن یوزپلنگ ایرانی در این برنامه به شرح زیر است:

۱. مرتضی اسلامی دهکردی (مدیرعامل انجمن / کارشناس)
۲. سارا امینی (آموزشگر)
۳. سارا باقری (بازیگر)
۴. سیما ببرگیر (آموزشگر)
۵. اصغر بیات (مستندساز)
۶. سارا پارسا (آموزشگر)
۷. محسن پوررمضانی (مستندساز)
۸. مرتضی پورمیرزایی (آموزشگر / مستندساز)
۹. یاسمن حسن بیگی (بازیگر / آموزشگر)
۱۰. فاطمه حسینی زواری (بازیگر)
۱۱. پریسا خالقی (آموزشگر)
۱۲. علی خالقی (بازیگر / آموزشگر)
۱۳. امیرعباس رنجبر (بازتاب خبری)
۱۴. داریوش روحانی (بازیگر)
۱۵. ریحانه روحی (آموزشگر)
۱۶. صفورا زواران حسینی (هماهنگ کننده گروه / آموزشگر)
۱۷. علی طاهر دل (مستندساز)
۱۸. محمد صادق فرهادی‌نیا (کارشناس)
۱۹. کیانا کیانفر (آموزشگر)
۲۰. محمود مالکی (مستندساز)
۲۱. آرش مهابادی (مستندساز)
۲۲. فاطمه همتی (آموزشگر)

بخش سوم

گزارش تصویری

تاریخ: ۹۱/۱۰/۱۰

اجرای نمایش «دردسره‌های یوزپلنگی»

عکاس: علی طاهر دلد

تاریخ: ۹۱/۱۰/۱۵

اجرای نمایش «پلنگ سرگردان»

عکاس: محمود مالکی

تاریخ: ۹۱/۱۰/۲۸

اجرای نمایش «پلنگ سرگردان»

عکاس: محسن پوررمضانی

تاریخ: ۹۱/۱۰/۲۹

اجرای نمایش «پلنگ سرگردان»

عکاس: آرش مهابادی

تاریخ: ۹۱/۱۱/۶

اجرای نمایش «پلنگ سرگردان»

عکاس: اصغر بیات

تاریخ: ۹۱/۱۱/۲۰

اجرای نمایش «دردسره‌های یوزپلنگی»

عکاس: محمود مالکی

تاریخ: ۹۱/۱۱/۲۷

اجرای نمایش «پلنگ سرگردان»

عکاس: مرتضی پورمیرزایی

تاریخ: ۹۱/۱۰/۱۵

عکس همراه با عروسک پس از اجرای نمایش

عکاس: علی طاهرزاد

تاریخ: ۹۱/۱۱/۲۰

عکس همراه با عروسک پس از اجرای نمایش

عکاس: محمود مالکی

تاریخ: ۹۱/۱۱/۲۷

دوستی کودکان با عروسک پس از اجرای نمایش

عکاس: مرتضی پورمیرزایی

تاریخ: ۹۱/۱۰/۱۵

توزیع پوستر، کارت پستال و بروشور در میان مخاطبان

عکاس: محمود مالکی

تاریخ: ۹۱/۱۰/۲۹

توزیع پوستر، کارت پستال و بروشور در میان مخاطبان

عکاس: مرتضی پورمیرزایی

تاریخ: ۹۱/۱۱/۶

توزیع پوستر، کارت پستال و بروشور در میان مخاطبان

عکاس: اصغر بیات

تاریخ: ۹۱/۱۱/۲۷ و ۱۰/۲۹

توزیع پوستر، کارت پستال و بروشور در میان مخاطبان

عکاس: مرتضی پورمیرزایی

تاریخ: ۹۱/۱۰/۲۸

بازی «پازل مینیاتور گریهسانان»

عکاس: محسن پورمضانی

تاریخ: ۹۱/۱۱/۲۷

بازی «پازل مینیاتور گریهسانان»

عکاس: مرتضی پورمیرزایی

تاریخ: ۹۱/۱۰/۱۵

بازی «کارت حافظه گریه‌سانان ایران»

عکاس: علی طاهر دلد

تاریخ: ۹۱/۱۰/۱۵

بازی «کارت حافظه گریه‌سانان ایران»

عکاس: علی طاهر دلد

تاریخ: ۹۱/۱۱/۲۰

بازی «کارت حافظه گریه‌ساتان ایران»

عکاس: محمود مالکی

تاریخ: ۹۱/۱۰/۱۰

بازی «یوز و پله»

عکاس: علی طاهر دهل

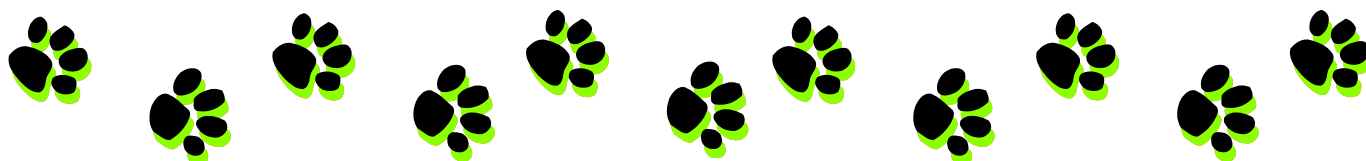

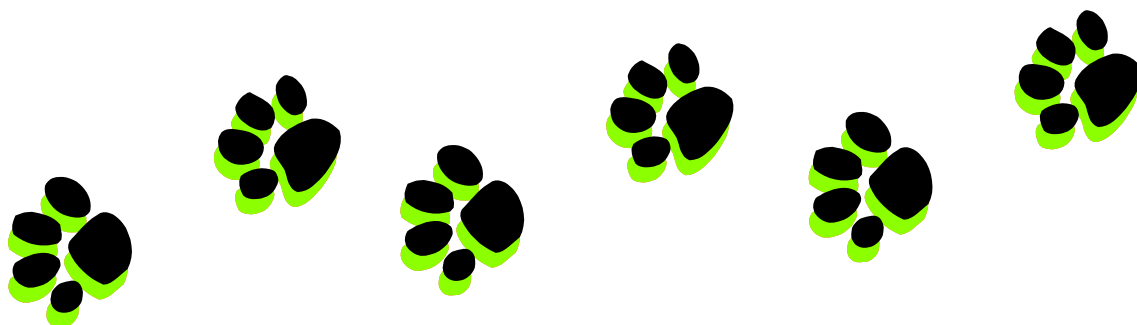

تاریخ: ۹۱/۱۱/۲۰

بازی «یوز و پله»

عکاس: محمود مالکی

بخش چهارم.

پیوست‌ها

۴-۱. بازتاب رسانه‌ای

بازتاب رسانه‌ای یکی از بخش‌های مهم اجرای هر برنامه آموزشی و اطلاع رسانی است. خوشبختانه علاوه بر سایت‌های رسمی انجمن یوزپلنگ ایرانی و مجموعه ارم سبز، دو خبرگزاری نیز به بازتاب خبر اجرای این برنامه‌ها پرداختند. در ادامه تصویری از بازتاب‌های مذکور را مشاهده می‌کنید:

۴-۲. با تشکر از...

جناب آقای جهانگیر مدیرکل مجموعه ارم سبز، جناب آقای قندالی مدیر باغ وحش تهران (ارم سبز)، جناب آقای معماریان دکتر دامپزشک باغ وحش تهران (ارم سبز)، و همکاران باغ وحش آقایان استواری، سرحدی، نیک ذات، پناهی و سمپوری و دیگر همکارانی که با همکاری‌های صمیمانه و بی‌دریغ خود اجرای این برنامه‌ها را امکان پذیر ساختند.

و
در پایان از جناب آقای گلریز به دلیل حمایت مالی و همکاری صمیمانه در اجرای این برنامه صمیمانه تشکر و قدردانی می‌گردد.

تصویر پلنگ ایرانی بالغ در منطقه حفاظت شده کوه بافق (گرفته شده توسط دوربین تله‌ای) - ۱۳۹۱
(عکس از انجمن یوزپلنگ ایرانی / پروژه حفاظت از یوزپلنگ آسیایی / اداره کل محیط زیست استان یزد / موسسه پنترا)